

Zdravo urbano planiranje – pristupi i rezultati

Projekt »Zdravi grad« u Zagrebu, jednom od začetnika razvoja projekta u Europi, djeluje već sedamnaest godina, a njegove programske aktivnosti kontinuirano se redefiniiraju prema potrebama građana te se odabiru nova prioritetna područja u skladu s općim načelima projekta i posebnostima Grada

Uspješno provedenim aktivnostima Zagreb je stekao preduvjete za prijavu u IV. fazu projekta Zdravi grad, te će u narednom razdoblju raditi na dva glavna područja: na primjeni intersektorskog Plana za razvoj zdravlja (temeljenog na Gradskoj slici zdravlja) i na razvojnim temama – zdravom urbanom planiranju, procjeni utjecaja na zdravlje i zdravom starenju.

Zagreb ima dugu tradiciju u planiranju grada i njegovoga okruženja, pa se tako i u novoj generaciji planova, Prostornom planu Grada Zagreba i Generalnom urbanističkom planu odražava oblikovanje kvalitete življenja sa svim sastavnicama prostora koje čine njegova prirodna, tj. ekološka, socijalna i gospodarska komponenta.

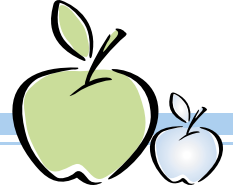
Potpورا ovom multidisciplinarnom pristupu urbanističkog planiranja je i sudjelovanje javnosti u procesu izrade i donošenja planova, putem prethodnih i javnih rasprava te putem drugih oblika komuniciranja.

Generalni urbanistički plan, kao presjek u stalnom procesu unapređivanja promišljanja

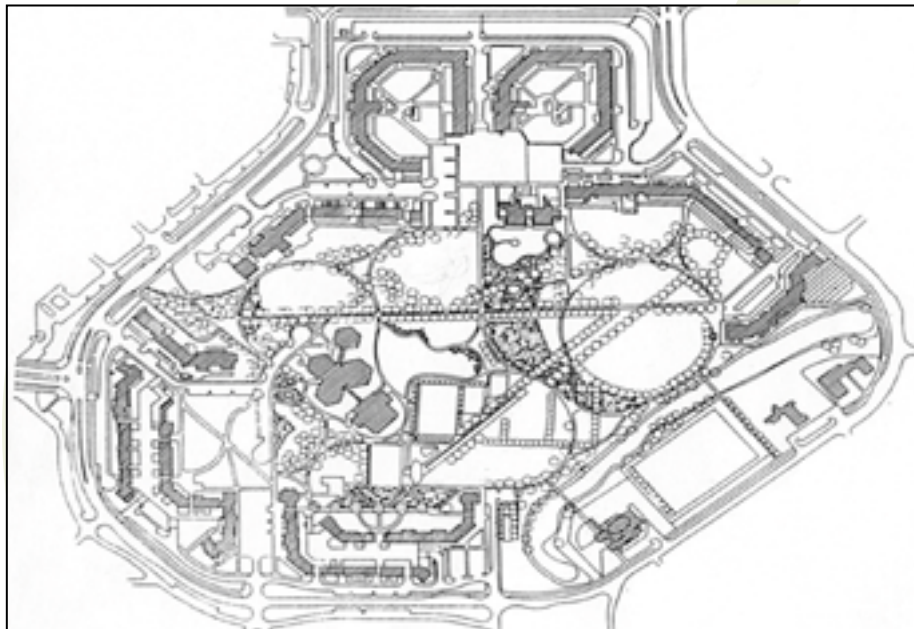

grada, operacionalizirajući strateške odluke definirane na razini Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornog plana Grada Zagreba, nizom instrumenata direktno ili indirektno pridonosi stvaranju prostornih i okolišnih preduvjeta za zdrav stil života i osobno zdravlje, kvalitetu društveno-gospodarskih, kulturnih i okolišnih uvjeta i bogatstvo društvenog života na sljedeće načine:

- kreiranjem i osiguravanjem INSTRUMENTARIJA ZA REPRODUKCIJU GRADA i za provođenje i financiranje GRADSKIH PROJEKATA. Grad, ulaganjem u javne programe (ulica, trg, park, javni promet, javna građevina...) poboljšava i čini vrjednijim i kvalitetnijim gradski prostor i okoliš;
- utvrđivanjem STANDARDA za oblikovanje gradskih namjena (stanovanje, rad, šport i rekreacija i dr.), njihovih prostora i građevina koji pridonose kvaliteti i atraktivnosti ponude;
- doprinosom razvoju SOCIJALNO INTEGRIRANIH ZAJEDNICA;
- utvrđivanjem URBANIH PRAVILA i PROCE-

Dječje ideje poslužile su u oblikovanju idejnog rješenja parka Dugave

Projekt Moj park iz mašte bit će stvaran – park u Dugavama, a realizirat će ga Osnovne škole »Dugave« i »Fran Galović«, Gradski zavod za planiranje razvoja Grada i zaštitu okoliša te Centar za kulturu Novi Zagreb

DURA u cilju konsolidiranja dijelova, odnosno cjelokupnog gradskog prostora;
 – daljnjom afirmacijom MJEŠOVITE NAMJENE, među ostalim, i u cilju povećanja dostupnosti sadržajima i sigurnosti, a smanjenja potrebe za prometom;
 – afirmacijom i razvojem mreže JAVNIH SADRŽAJA I PROSTORA. U fizičkom smislu grad je konjunkcija njegovih javnih prostora, kako zelenih tako i onih drugih bitnih za kvalitetu i raznovrsnost ponude;
 – stvaranjem prostornih preduvjeta za unapređivanje kvalitete svih sastavnica GRADSKOG OKOLIŠA;
 – afirmacijom i umrežavanjem PRIRODNIH, NEIZGRAĐENIH/NEIZGRADIVIH, prostora koji su jednako važni kao i oni izgrađeni. Tu je riječ kako o socijalnim tako i o oblikovnim i okolišnim aspektima; te
 – afirmacijom JAVNOG PROMETA, BIKIKLI-

ZMA I PJEŠAČENJA – ekološki usmjeren razvoj prometa u gradu, uz smanjenje udjela motornih vozila u korištenju prostora. Daljnja razrada ovih stavova odvija se na nižim razinama planiranja, u detaljnijim urbanističkim planovima, kao i drugim dokumentima i oblicima planiranja koji nastaju također kroz međusektorski i participativni pristup.
 Iako sastavni dio procesa prostornog planiranja i dokumenata koji su njegov rezultat, aspekt brige za kvalitetu života i zdravlje stanovnika moguće je i potrebno dalje unapređivati, te će se u tom cilju u narednom periodu u suradnji projekta Zdravi grad, prostornog planiranja i drugih sudionika provoditi niz aktivnosti kao što su:
 – promocija projekta Zagreb – zdravi grad i unutar njega zdravog urbanog planiranja;
 – iznalaženje optimalnog modela interdisci-

- plinarnog povezivanja sudionika i formiranja odgovarajućih oblika suradnje;
- edukacija zajednice o zdravom urbanom planiranju i zdravlju i poticanje interesa i sudjelovanja javnosti u projektu i u procesu izrade i donošenja prostornih planova;
- prepoznavanje neusuglašenosti (područja, uzroka, posljedica) između prostornih planova i realizacije i iznalaženje učinkovitih rješenja;
- poticanje sudjelovanja odgovornih za osiguranje javnog interesa u procesu planiranja i provedbe planova;
- uspostavljanje učinkovitih oblika suradnje između donosioca odluka, stručnjaka planera, projektanata, izvođača;
- poticanje kvalitetnije stanogradnje edukacijom, poticajnim mjerama, standardima, kontrolom;
- intenziviranje otkupa površina planiranih za javne zelene i rekreativne površine te druge površine koje osiguravaju društveni standard;
- nastavak istraživanja koja povezuju zdravlje sa životom u urbanoj sredini (uključivanje grada u europske projekte, umrežavanje), poticanje interdisciplinarnih projekata, npr. »Zdravo stanovanje« i drugih;
- podržavanje projekata koji operacionaliziraju ekološki napovoljnija dostupna rješenja;
- u okviru »Nagrade Grada Zagreba« predložiti područje: »Zdravo urbano planiranje« unutar kojeg bi se dodjeljivale nagrade za planerska i projektantska postignuća na tragu načela zdravoga grada i zdravog urbanog planiranja (planovi, projekti, realizacija) te za aktivnu lokalnu zajednicu;
- druge aktivnosti za kojima se ukaže potreba.

S obzirom da je tijekom aktivnosti na projektu Zagreb – zdravi grad pitanje prometa i onečišćenja zraka kao njegove posljedice istaknuto kao jedno od pet prioritarnih područja unapređivanju sustava prometa pridonijet će:

- provođenje strategije prometne politike Generalnog urbanističkog plana, a posebno:
- poticanje kretanja javnim prijevozom, biciklima i pješaćenjem, a restriktivan odnos prema kretanju osobnim automobilima;
- povećanje dostupnosti i kapaciteta javnog prijevoza i unapređivanje usluga kroz financijski i ekološki održivu modernizaciju;
- unapređivanje dostupnosti za osobe s posebnim potrebama;
- potpora projektima za usvajanje i povećanje učešća pogonskih goriva koja ne onečišćuju okoliš (bio-dizel, plin, hibridno-električni pogon).

Mr. sc. Valerija Kelemen-Pepeonik,
 Gradski zavod za planiranje i razvoj grada i zaštitu okoliša
 valerija.kelemen-pepeonik@zagreb.hr

Tihomir Majić, dr. med., Gradski ured za zdravstvo, rad i socijalnu skrb
 tihomir.majic@zagreb.hr